

Remissvar till Västerbottens regionala utvecklingsstrategi 2020 – 2030, omarbetning

Inledning

Remissen svaras med följande markeringar

- **Grön text** = synpunkter tillägg
- **Röd överstruken text** = synpunkter ta bort
- **Gulmarkerad text** = förstår inte innebörden, omformulera

Förslag på ändringar

Sid 12. Vägen till ett hållbart Västerbotten år 2030

Ändra prioritering till: Västerbotten – en region med **ett levande civilsamhälle** och hållbara livsmiljöer att bo, verka, och leva i.

Lägg till ny delprioritering: **4.2 Utveckla ett levande civilsamhälle**

Se förslag på innehåll sida 3-4.

 Västerbotten – en nytänkande och smart region	 Västerbotten - en region med platsbaserad hållbar näringslivs-utveckling	 Västerbotten - en nära tillgänglig region	 Västerbotten - en region med ett levande civilsamhälle och hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i	 Västerbotten – en hälso-främjande region	 Västerbotten - en region rik på kompetenser
1.1 Kapacitet i innovationseko-systemet och digitaliserings-främjande strukturer	2.1 Kapacitet i strukturer för näringslivsfrämjande	3.1 Kapacitet i strukturer för en nära tillgänglig region	4.1 Kapacitet i strukturer för hållbara livsmiljöer	5.1 Kapacitet i strukturer inom vård, hälsa och social omsorg	6.1 Kapacitet inom kompetensplattformen
1.2 Digitalisering och nya lösningar	2.2 Nya livskraftiga företag, inklusive etableringar	3.2 Investeringar i hållbara transportsystem	4.2 Utveckla ett levande civilsamhälle	5.2 Hälsosamma val	6.2 Likvärdiga möjligheter för arbets- och samhällsliv, särskilt genom utbildning
1.3 Utveckla innovationer, inklusive digitala lösningar	2.3 Växande och starkare företag	3.3 Hållbar mobilitet	4.2 Utveckla och förvalta livsmiljöer, inklusive natur- och kulturarv	5.3 Hälsosamma arbets- och verksamhetsvillkor	6.3 Hållbar kompetensförsörjning i företag och verksamheter
		3.4 Investeringar i digital infrastruktur	4.3 Utveckla tillgång till kultur, aktivt skapande och aktiv fritid, särskilt för barn och unga	5.4 Hållbar vård och omsorg, särskilt för barn, unga och sårbara grupper	
			4.4 Hållbar konsumtion, inklusive energianvändning		

Sid 14. Föregångare i omställning

Västerbottens tillgångar ger en möjlighet att vara föregångare i omställningen till en minskad påverkan på klimat och miljö. I regionen finns naturresurser, förnybara energikällor, forskning, kunskap samt ett drivet näringsliv drivna invånare och aktörer* som ger Västerbotten en fördel i att utveckla beredskap för klimatförändringarna samt ställa om till ett cirkulärt samhälle med minskade klimatutsläpp och bevarande av biologisk mångfald.

*Eller "drivet näringsliv, civilsamhälle och enskilda invånare".

Sid 15. Västerbotten – en nytänkande och smart region

Nytänkande och smarta lösningar på jämlika och jämställda villkor behövs för att bemöta de samhällsutmaningar som omvärldsförändringar medför, samtidigt som innovationer och digitala lösningar kan bidra till att göra regionen till en föregångare och mer konkurrenskraftig. Sociala innovationer inryms i innovationsbegreppet och har en betydelsefull roll för att möta länets samhällsutmaningar.

Sid 17. Delprioritering 1.2 Nytänkande och smarta lösningar

Denna delprioritering tillvaratar den potential som finns för privata, offentliga och civilsamhälliga organisationer att utveckla verksamheten och förbättra resultaten genom införande av nya och befintliga innovationer.

Sid 28. Västerbotten – en region med ett levande civilsamhälle och hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i

Ändra rubrik till Västerbotten – en region med levande civilsamhälle och hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i.

Västerbotten har ett rikt natur- och kulturarv med värdefulla miljöer och många olika livsmiljöer med skilda förutsättningar, utmaningar och möjligheter för människor att bo, verka och leva i. Vår storlek och variationsrikedom från fjäll till kust och från växande städer till vildmark är en utmaning men också en fantastisk rikedom och attraktivitet. Det finns en livskraftig lands- och glesbygd och det finns växande städer, alla med rika möjligheter för näringsverksamhet, föreningsliv, kultur, aktiv fritid, gemenskap och boende med närhet till länets olika naturlandskap. Det finns samtidigt stora utmaningar som kommer påverka livsmiljöerna i regionen, och för att minska miljö- och klimatbelastningen behövs en omställning till hållbara levnadsmönster. Att utveckla de hållbara färdmedlen och genom utvecklad digitalisering öka möjligheterna till distansarbete är en möjlighet för att hantera stora geografiska avstånd.

Västerbotten har också en lång tradition av engagemang och ett starkt civilsamhälle. Länet har ett högt socialt kapital, där det starka civilsamhället är en viktig bidragande faktor. På många håll bidrar civilsamhället också aktivt till att skapa attraktiva livsmiljöer och samverkar med andra sektor för att möta samhällets stora utmaningar kring hållbarhet, integration och social välfärd. Samtidigt är det en utmaning att bibehålla civilsamhällets fria och obundna roll kontra det offentliga. En annan utmaning är att stärka den långsiktiga förutsättningen att bibehålla och utveckla ett levande civilsamhälle.

Demografiska förändringar innebär utmaningar i samhället, till exempel med att kunna tillhandahålla både välfärdstjänster och kommersiella tjänster i alla delar av länet. Den fysiska miljön och bebyggelsestruktur är del av basen i livsmiljön, men hållbara livsmiljöer består av ett meningsfullt innehåll och där de som bor och besöker Västerbotten ges möjlighet att ta del av **föreningsliv**, kultur, skapande, fritid och friluftsliv. **Det handlar även om att göra människorna delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort.** Västerbottens livsmiljöer behöver förvaltas och tas tillvara för framtida generationer, samtidigt som de behöver livsmiljöer som möter olika grupper i samhället. Det handlar exempelvis om tillgång till boende, arbete, handel, **föreningsliv**, fritid och kultur. Ett särskilt fokus behövs på barns och ungas behov av rörelse, trygghet och möjlighet för social samvaro.

Sid 28. Kapacitet för samverkan och samhandling

Västerbottens geografi med långa avstånd innebär utmaningar som kräver samverkan och samhandling, för att regionen ska ha beredskap för befolkningsförändringar och för att hantera de utmaningar och möjligheter som kommer med digitalisering, globalisering och klimatförändringar. Genom samverkansstrukturer ges möjligheter att erbjuda hållbara livsmiljöer med tillgång till grundläggande samhällsservice och ett utbud av kommersiella och offentliga tjänster. **Utvecklade samverkansstrukturer utgör också en viktig del för att säkerställa ett levande, fritt och obundet civilsamhälle där sektorns kraft och potential tas tillvara på i rollen som exempelvis utförare, samtidigt som organisationernas roll som röstbärare och opinionsbildare kan värnas.**

Det finns väl utvecklade samverkansstrukturer inom den regionala kulturverksamheten och för länets bibliotek, det finns strukturer för samverkan inom civilsamhället och det finns strukturer för flera områden inom samhällsplanering, samt strukturer för landsbygdsutveckling, exempelvis inom de olika leaderområdena. I syfte att öka regionens attraktivitet, tillgängliggöra kulturen **och föreningslivet** för fler **samt säkerställa ett levande civilsamhälle** krävs dock en vidare utvecklad samverkan med olika delar av samhället.

Delprioritering 4.1 Kapacitet i strukturer för hållbara livsmiljöer

Denna delprioritering syftar till att skapa kapacitet för samverkan och samhandling i de strukturer som finns inom prioriteringen. Identifierade behov inkluderar att kunna gå från samverkan till samhandling och **utveckla befintliga och nya samverkansstrukturer.**

Viktiga aktörer är de som kan bidra till att skapa förutsättningar för andra aktörer, såsom organisationer inom civilsamhället, region, kommunerna, Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter, universitet, näringslivsorganisationer och andra främjandeorganisationer.

Ny delprioritering 4.X: Utveckla ett levande civilsamhälle

Civilsamhället i Västerbotten består av över 7000 organisationer. Sektorn spelar en viktig roll för regionens utvecklingskraft som röstbärare, demokratiskola, opinionsbildare, innovationsutvecklare, välfärdsleverantör, attraktivitetsbyggare, kulturskapare, socialt skydds nät och entreprenörsfrämjare. Civilsamhällets organisationer har ett stort egenvärde och utgör både en förutsättning och ett uttryck för ett öppet, demokratiskt och framgångsrikt samhälle. Civilsamhället har en viktig funktion att ge röst åt olika gruppers

behov, värderingar och intressen och når målgrupper som i många andra sammanhang är svåra att nå.

Civilsamhället har också ett starkt historiskt record utifrån ett verksamhetsperspektiv. Bibliotek, förskolor, tandvård, ambulans och hemtjänst startade alla som verksamheter inom sektorn. Civilsamhällets organisationer upptäcker ofta tidigt behov och tar ansvar för att bidra till att lösa de problem och utmaningar som finns innan offentlig sektor tar över och innan det finns ett intresse från näringslivet. Sektorn är också en stark serviceaktör och entreprenör för att möta de stora välfärdsutmaningarna till exempel inom vård, skola och omsorg. Service på landsbygd drivs redan idag av eller i samverkan med civilsamhällesorganisationer på flera platser i regionen.

Det finns möjligheter för civilsamhället att utveckla arbetssätt i syfte att kanalisera invånarnas engagemang och ge individer nya vägar in till civilsamhällets organisationer. I en region med ett levande civilsamhälle och hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i ska invånare uppmuntras att vara delaktiga utifrån engagemang och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort.

Delprioritering 4.X Förutsättningar för ett levande civilsamhälle

Denna delprioritering syftar till att utveckla ett levande civilsamhälle som ges förutsättning att vara den obundna, dynamiska, mångfaldiga och utmanande kraften som stimulerar samhällskittet och kanaliserar medborgarnas engagemang. I en attraktiv region bidrar civilsamhället till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare, opinionsbildare och med en mångfald av olika verksamheter.

Identifierat behov är bland annat att fördjupa och sprida kunskapen om det civilsamhället, öka representationen från civilsamhället vid framtagande av kommunala och regionala strategier samt skapa långsiktiga förutsättningar för civilsamhället att bedriva verksamhet och utvecklas i hela Västerbotten.

Viktiga aktörer inkluderar dem med kapacitet att skapa förutsättningar för civilsamhället, såsom civilsamhällets organisationer, offentliga aktörer, näringslivet och universitet.

Utveckla och förvalta naturarv och livsmiljöer med en aktiv fritid

Västerbottens livsmiljöer bygger på principen om tillgång till olika typer av service och tjänster, tillgänglighet till natur- och kulturmiljöer, attraktiva boendemiljöer, trygghet och säkerhet. Ett varierat utbud av transportmöjligheter och bostäder som är ekonomiskt tillgängliga och möter människors behov är andra faktorer som påverkar var man väljer att bo. Därför behövs insatser för att skapa livsmiljöer som attraherar fler att bo och verka i länet genom goda livsvillkor, goda möjligheter till kultur, fritid och föreningsliv samt goda förutsättningar för kvinnor och män att utvecklas. För att invånarna ska må bra och vilja bo kvar behövs särskilt fokus på barn och ungas behov av kultur, aktiv fritid och föreningsliv. Det är även betydelsefullt att utveckla arbetssätt som kan få fler att engagera sig ideellt arbete, öka kontaktytor mellan aktörer för gemensamma aktiviteter och skapa ekonomiska ramar för verksamhet inom civilsamhället (Vad innebär detta?).

Delprioritering 4.2 Utveckla och förvalta livsmiljöer, inklusive natur- och kulturarv

Denna delprioritering syftar till att utveckla och förvalta de fysiska livsmiljöer som finns i regionen. En god fysisk livsmiljö består av en kombination av boendemöjligheter, tillgänglighet till samhällsinfrastruktur och samhällsfunktioner, tillgänglighet till grön infrastruktur och där man kan känna sig trygg, säker och inte behöver utsättas för negativ påverkan på hälsan. Livsmiljöer behöver även förvaltas för framtiden.

Identifierade behov syftar till att öka utbudet av attraktiva boenden och säkerställa fortsatt tillgång till samhällsfunktioner genom underhållsinvesteringar och krisberedskap. Det behövs även tillgång till lokaler och utrymmen för olika ändamål, till exempel för företagsverksamhet, föreningsverksamhet och kultur- och fritidsutövande. Särskilt fokus behövs på barn och ungas behov av kultur, **föreningsliv** och aktiv fritid.

Viktiga aktörer inkluderar dem som kan bidra med ett ökat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter, organisationer med uppdrag inom samhällsplanering, civilsamhället och näringslivet.

Sid 38. Västerbotten – en region rik på kompetenser

Det behövs därför en mjuk introduktion till arbetsmarknaden för nyanlända och andra grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Ett utvecklat samarbete mellan samhälle och näringsliv, där arbetsplatser tar större del av kompetensutvecklingen kan bidra till ett lärande förlagt på en arbetsplats och bidra till att skapa ett socialt hållbart arbetsliv. **Civilsamhället bidrag till att skapa förutsättningar för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden är en viktig del i kompetensförsörjningen. Komma in på, komma tillbaka, eller bredda sitt yrkesval är exempel på möjligheter som skapas i olika civilsamhällesorganisationer.**

Sid 39. Likvärdigt deltagande i arbets- och samhällsliv, särskilt genom utbildning

Utbildning är central för individer att kunna hitta ett arbete men är även betydelsefullt för att skapa förutsättningar för deltagande i samhällslivet. Att lära sig nya saker och utveckla sina kunskaper är även en källa till glädje och personlig utveckling för många människor. Personer som inte av olika skäl kunna tillgodogöra sig grundläggande utbildning riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap både på arbetsmarknaden och generellt i samhället, här finns en överrepresentation av pojkar. **Civilsamhället och folkbildningen har en stor styrka i att nå målgrupper, möta personer med olika bakgrunder, förbättra språklig kompetens, erbjuda gymnasiekompetens, stärka självförtroende och initiativkraft.**

Sid 40. Delprioritering 6.2 Likvärdiga möjligheter arbets- och samhällsliv, särskilt genom utbildning

Delprioriteringen syftar till att förbättra förutsättningar för invånare att delta i arbetsliv och samhälle, särskilt genom likvärdiga och tillgängliga utbildningsmöjligheter i städer, lands- och glesbygder. Grunden läggs redan i förskola, grundskola och gymnasium för möjligheterna att i vuxen ålder delta i arbetslivet. För en god kompetensförsörjning behövs även utbildningsmöjligheter senare i livet. Kunskap och kompetenser behöver, i en värld av snabb förändring, kunna underhållas och fördjupas under hela livet.

Identifierade behov är bland annat att utveckla möjligheter för utbildning i glesbygd (till exempel fjärrundervisning), integrera kunskaper för innovation och hållbar samhällsomställning i utbildningssystemet, **insatser som stärker civilsamhället och folkbildningens utbildningsinsatser**, attrahera yrkeshögskoleutbildningar till länet, validering, universitetsutbud för kompetenser som behövs i regionen, och förbättra resultaten för de som riskerar att inte ta sig vidare till nästa utbildningsnivå. Viktiga aktörer är invånare och de som möter invånare i sina verksamheter, såsom folkbildningen i Västerbotten, universitet samt kommunala och privata utbildningsanordnare, inklusive lärcentra och arbetsmarknadsutbildare.

Viktiga aktörer är invånare och de som möter invånare i sina verksamheter, såsom **civilsamhället och folkbildningen** i Västerbotten, universitet samt kommunala och privata utbildningsanordnare, inklusive lärcentra och arbetsmarknadsutbildare.